

Տ. ՄՈՎՍԵՍ ԵՊԻՄԿՈՊՈՍ ՄՈՎՍԻՍԱՅՆԻ ՔԱՐՈԶԸ՝ ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ ՄԱՏՈՒՅՎԱԾ ՈՒԽՏԻ ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(27 հուլիսի 2003 թ.)

*«Դա է որդի իմ սիրելի ընդ
որ հաճեցայ, դմա լուարուք»:
«Դա՛ է իմ սիրելի Որդին, որին
հավանեցի, դրա՛ն լսեցեք»:
(Մարթ. ԺԷ 5)*

«Յանուն Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն»:

Սիրելի հավաքացյալ քույրեր և եղբայրներ, սիրելի ուխտավորներ,

Նախ և առաջ այս Սուրբ Սեղանի վրա գոհություն և փառք ենք վերառաքում մեր երկ-
նավոր Հորը՝ Հիսուս Քրիստոսին, որ մեզ ևս Հարավային Ռուսաստանի ժողովրդի հեպ-
միասին, օրհնությամբ Վեհափառ Հայրապետի, արժանի դարձրեց Մայր Տաճարի օծման
1700-ամյակի առիթով գալու այս սուրբ վայրը, համբուրելու Իջման Սուրբ Սեղանը և այս
Սուրբ Խորանի վրա սրանալու մեր Տիրոջ՝ Հիսուս Քրիստոսի կենդանի մարմինն ու արյու-
նը և լի հոգով ու լի հավատով մասնակիցը դառնալու այսօրվա այս մեծագույն պոռնին, որը
հեթանոսական մեկ պոռնի անուանով կոչվում է Վարդավառ, իսկ քրիստոնեական անվանու-
մով՝ Այլակերպություն կամ Պայծառակերպություն:

Սիրելի հավաքացյալներ, այս պոռնական օրը եկեք մեկ անգամ ևս բացենք մեր հոգու և
սրտի դռները, մրաժենք ու խորհենք այն մասին, թե ինչ դեր և ինչ նշանակություն ունեցավ
պայծառակերպությունը մեզ համար, և թե ինչի համար Աստված պայծառակերպվեց Թա-
բոր լեռան բարձունքին: Եկեք մի պահ այսօր մրաժենք ու խորհենք այդ մասին: Նախ, սի-
րելի հավաքացյալներ, ինչո՞ւ երկու անվանումներ՝ միևնույն պոռնին, հեթանոսական և քրիս-
տոնական, Վարդավառ կամ Պայծառակերպություն:

Վարդավառը հեթանոսական Հայաստանի շատ սիրված ու պաշտված պոռներից մեկն
էր, որ ուղղված էր գեղեցկության դիցուհի Աստղիկին: Այդ պոռնին ժողովուրդը վարդեր էր
սփռում նրա արձանի առջև, այսպեղից էլ՝ Վարդավառ անունը: Այդ նույն օրը ժողովուրդը
գնում էր գեղերի և աղբյուրների մոտ, միմյանց վրա ջուր էին ցանում, ջուր էին սրսկում և
միմյանց բարեմաղթանքներ անում՝ ասելով. «Կյանքդ գեղի ջրի նման երկար լինի, ակն-
աղբյուրի պես մաքուր և ազնիվ լինի, վարդի նման գեղեցիկ ու բուրումնավետ լինի»:

Ահա այսպես մեր հեթանոս նախահայրերը վարդերի ու ջրերի մեջ փորձում էին մոռա-
նալ կյանքի դժվարություններն ու փորձությունները: Հայոց Մեծ Դարձից՝ 301 թ. հեպո մեր
իմաստուն Հայրապետները չջնջեցին, չվերացրեցին հեթանոսական այն պոռները, որոնք
սիրված և պաշտված էին ժողովրդի կողմից, այլ նրանք փոխեցին, վերափոխեցին, պայ-
ծառակերպեցին, այլակերպեցին և նրանց նոր խորհուրդ ու նոր նշանակություն և նոր դե-

րակապարտություն հաղորդեցին՝ պահելով հանդերձ նրանց արտաքին ձևն ու գրավչությունը:

Այսօր, մեր օրերին անշուշտ, Վարդավառը կորցրել է իր նախկին փայլն ու արարողությունները: Մնացել են առանձին դրվագներ, երբ որ կարող ենք հանդիպել փողոցներում կամ բակերում, թե մանուկները և երեխաները ինչպես են միմյանց վրա ջուր ցանում և ուրախանում: Այսօր այն էապես և ամբողջապես դարձել է քրիստոնեական տուն, որը նկարագրում է մեր Տիրոջ՝ Հիսուս Քրիստոսի Պայծառակերպության հրաշալի դրվագը Թաբոր լեռան բարձունքին:

Միրելի հավաքացյալներ, մեզանից յուրաքանչյուրի կյանքում պարտադիր են պահեր, վայրկյաններ, երբ ցանկանում ենք, որպեսզի այդ պահը կամ այդ ժամանակը վերջ չունենա, բանգի այն բերում է մեծապես հոգեկան խաղաղություն և հանգստություն մեր հոգիներին, և մենք ցանկանում ենք մնալ և ապրել այդ պահի մեջ: Ահա այդպիսի մի պահ, այդպիսի մի վայրկյան ապրեցին նաև Քրիստոսի աշակերտները՝ Պետրոսը, Հովհաննեսը և Հակոբոսը, երբ Քրիստոսի հետ միասին բարձրացան Թաբոր լեռը: Ինչպես որ մեր Փրկչի կարևոր պարգամները և աստվածային իրադարձությունները հիմնականում տեղի էին ունենում լեռների բարձունքին, այս անգամ ևս Հիսուս լեռան բարձունքին, ինչպես ավերաբանիչներն են հաստատում, այլակերպվեց, պայծառակերպվեց: Տիրոջ դեմքը փայլեց ինչպես արեգակը, և Նրա զգեստները դարձան սպիտակ, ինչպես լույսը, և այդ լույսը, որ տարածվեց լեռան բարձունքին, ամբողջապես ողողեց նաև այնտեղ գտնվող առաքյալների հոգիները և դեմքերը: Եվ այդ պահի ամբողջ գեղեցկությունը, ամբողջ գրավչությունն արտահայտել է Պետրոսը՝ դիմելով Քրիստոսին. «Տե՛ր, բարվոք է մեզ աստ լինել. Տե՛ր, մեզ այստեղ լավ է, կառուցենք տաղավարներ մեկը Քեզ, մեկը Մովսեսի և մյուսն էլ Եղիայի համար, և ապրենք այստեղ, այս խաղաղության և հանգստության մեջ»:

Ահա, սիրելի հավաքացյալներ, ինչպես է իրեն զգում մարդ անհապր սրբության, մաքրության դիմաց և չի ցանկանում այնտեղից հեռանալ: Եվ իրավացի է Հովհան Ոսկեբերանը, երբ ասում է. «Աստված լույսով լավ է ամեն տեղ, մթության մեջ լույս է, անապատում ուրախ է»: Մինչ Հիսուս Եղիայի և Մովսեսի հետ խոսում էր իր ապագա չարչարանքների և խաչի մասին, այդ պահին երկնքից մի սպիտակ ամպ իջավ և ծածկեց աշակերտներին, և ամպի միջից մի ձայն լսվեց, որ ասում էր. «Դա՛ է իմ սիրելի որդին, որին հավանեցի, դրան լսեցեք» (Մատթ. ԺԷ 5): Այդ ամենն այնպես էին վախեցրել աշակերտներին, որ նրանք վայր էին ընկել ու վախից ծածկել իրենց դեմքերը: Նրանք վեր կացան միայն Քրիստոսի քաջալերական խոսքերից հետո. «Ուրբի կանգնեցեք և մի վախեցեք». և տեսան իրենց Վարդապետին միայնակ կանգնած լեռան բարձունքին:

Միրելի հավաքացյալներ, ուխտավորներ, մտքներում էին Հիսուսի չարչարանքի, տանջանքի և խաչելության օրերը: Աշակերտներին քաջալերելու, նրանց հավատքն ամրապնդելու համար անհրաժեշտ էր, որ նրանք մեկ պահ, մեկ ակնթարթ զգային Աստված արքայություն իրենց աչքի առջև, որպեսզի կարողանային դիմանալ մտքեցող փորձություններին: Ուստի նրանք հոգեպես, մտավի առավել պարտաստ էին տեսնելու և զգալու Քրիստոսի Աստվածության խորհուրդը:

Ս. Օգոստինոսն ասում է. «Արևը մեր մարմնի աչքի համար է, իսկ Պայծառակերպության լույսը՝ մեր հոգու աչքի համար է»:

Սիրելի հավաքացյալներ, մեր ազգային Թաթուր լեռը Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինն է, այս սուրբ վայրը, ուր 301 թվականին, համաձայն Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի փեսիքի, իջավ Աստուծո Միածին Որդին և Իր լույսով ողողեց Հայոց աշխարհը, հողը մեր հայրենի թանձրացյալ, և այս Ս. Խորանից 1700 փարիներ շարունակ լսում ենք ձայնը, որն ասում է. «Դա՛ է իմ սիրելի Որդին, որին հավանեցի, նրան լսեցեք»։ և 1700 փարիներ շարունակ Աստուծո Որդու ձայնը Հայոց Հայրապետների միջոցով, նրանց շուրթերից փոխանցվում է մեր ժողովրդին, որպեսզի լսենք Աստուծո Որդու ձայնը, և այսօր այն փոխանցվում է մեր օրերի Հայրապետ Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի շուրթերից, որպեսզի լսենք Աստուծո ձայնը, լսենք Տիրոջը, հեղինակը Նրան, որպեսզի հոգևոր ոլորտի՝ բարձրանալը սովորական կյանքի ոլորտից, բարձրացնենք մեր աչքերը, փեսենք լեռներին բազմած մեր վանքերն ու եկեղեցիները, լսենք այնպեղ դարերով աղոթող և ճգնող մեր վարդապետների ձայնը, որոնք կարծես թե երկնքից ասում են մեր ականջին. «Պիտի աղոթեք և աղոթքի մեջ գրկեք մխլաթալությունը, պիտի հավաքաք և հավաքքի մեջ գրկեք ճշմարտությունը, պիտի բարձրանաք և բարձունքի մեջ գրկեք լույսը»:

Սիրելի հավաքացյալներ, մենք բոլորս այսօր ուխտավոր ենք այսպեղ, Վեհափառ Տեր, մենք ուխտավոր ենք, որ եկել ենք Ռուսաստանից, Ռուսաստանի քաղաքներից՝ Սոչիից, Արմավիրից, Կրասնոդարից, Կիսլովոդսկից, Սյալովոպոլից, Վլադիկավկազից և այլ քաղաքներից: Եկել ենք, որպեսզի Իջման այս Սուրբ Սեդանի առջև խոնարհվենք և ուխտենք և խոնարհվենք Ձերդ Սրբության առջև և ասենք. «Մենք հավաքարին գավակներն ենք Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի և հավաքարմորեն կապահանենք, վառ կապահենք Լուսավորչի անմար կանթեղը՝ մեր հավաքը, հեռունեքում կենդանի կապահենք մեր մայրենի լեզուն, մեր մշակույթը և մեր ավանդությունները: Գիտենք, Վեհափառ, այս սուրբ վայրում մշտապես աղոթում եք Ձեր աշխարհասփյուռ գավակների համար, այդ թվում նաև՝ Ռուսաստանում ապրող:

Ձեր գավակները, Վեհափառ Հայր, ապրում են Ռուսաստանում, ապրում են կարոպով դեպի իրենց հայրենին, դեպի Արարաբը, դեպի Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը, դեպի իրենց ազգային սրբությունները: Եկել ենք այսպեղ, Վեհափառ Տեր, որպեսզի Դուք նրանց օրհնեք, որպեսզի նրանք ամրանան հավաքով և որպես նոր առաքյալներ՝ պայծառակերպված, վերափոխված, այլակերպված, հեղ ղառնան դեպի իրենց օջախները՝ քաղաքներում, այսօրվա խորհուրդը և Էջմիածնի խորհուրդը, իմանալի լույսն իրենց ընտանիքներից ներս, նրանց ավելի ջերմացնելու, ավելի ամրապնդելու կապը Մայր Հայրենիքի և Սփյուռքի միջև:

Ներառաքար, սիրելի ուխտավորներ, այսօր դուք այսպեղից կգնաք պայծառակերպված, վերափոխված, հոգեպես գոյեպնդված, որպեսզի օրվա խորհուրդն իրապես փանք և հասցնեք յուրաքանչյուր ձեր քաղաքին, ձեր բարեկամներին և ձեր հարազատներին: Այս սրբազան պահին ցանկանում ենք մեր խորին շնորհակալությունը հայրենի նախ և առաջ Վեհափառ Հայրապետին, որ այս պատիվը, այս առիթը ընձեռեց մեզ այս փոռական օրը բարձրանալու և մեր ժողովրդի հեղ միասին Ս. Պարարագ մարուցելու այս Ս. Սեդանին:

Մեր շնորհակալությունը նաև լուսարարապետությանը, որ այսպես գեղեցկորեն սարկավազացրեց դատով, դպրաց դատով կազմակերպեց այսօրվա Պատարագը, մեր Սրբազան Հայրերին՝ Հոգևոր Հայրերին, որ իրենց ներկայությամբ պարվեցին մեր Պատարագը և ավելի փոխակապություն հաղորդեցին նրան: Անշուշտ նաև ձեզ, սիրելի հավաքացյալներ, որ Մայր Աթոռի հավաքացյալներն եք մշտապես: Մեր խնդրանքն է, որպեսզի միշտ աղոթք անեք այս սուրբ վայրում՝ արտասահմանում ապրող, հայրենիքից դուրս ապրող ձեր հարազատների, քույրերի և եղբայրների համար, քանզի նրանք ձեր աղոթքի կարիքը շատ ունեն, որպեսզի ամուր լինեն հավաքով, կարողանան օտար ափերում պահպանել իրենց մայրենի լեզուն և իրենց հայրերի հավաքը:

Ահա այս ապրումներով և մտածումներով, սիրելի հավաքացյալներ, շնորհավորում ենք ձեզ բոլորիդ այս փոխական օրը, որ իրապես Աստծո լույսը սփռվի ձեր վրա, իրապես վերափոխվեք, պայծառակերպվեք և քայլեք հավիտենական կյանքի ճանապարհով, որը փրկում է դեպի Աստված, երբ որ հանդիպենք Աստծուն, կարողանանք նայել Նրա հայացքի մեջ և ասել. «Պատերազմեցի բարի պատերազմը, ավարտեցի ընթացքս, պահեցի հավաքը» (Բ Տիմոթ. Դ 7):

Աստծո սերը, շնորհը և լույսը թող լինի բոլորիդ այժմ և միշտ և հավիտյան հավիտենից, ամեն: